

FIFTH SESSION
CHAIRMAN: PROF. DR. AYTEN ALTINTAŞ
26 May 2014 MONDAY 17.00-18.00

SÜMER ECZANESİ (KAYSERİ) UYUŞTURUCU İLAÇ KAYIT DEFTERİ (1954-1958) ÜZERİNE BİR İNCELEME

M. Emin Gül¹

¹Pharmacist, Nevşehir State Hospital, Nevşehir, gul.memmin@gmail.com

Sümer Eczanesi (Kayseri) sahip ve mesul müdürü Mehmet Cemalettin Emden (1902-1976), İstanbul Eczacı Mektebi'nden 1924 yılında birincilikle mezun olmuş ve sonrasında iki yıl yüksek kimya ihtisası yapmıştır. Stajlarını Ecz. Ethem Pertev'in eczanesinde yapmış, ardından Anadolu'da hizmet etmeyi seçerek 1927-1932 yılları arasında Kayseri'nin Develi ilçesinde eczane işletmiş; sonrasında ise Kayseri merkeze taşınarak Sümer Eczanesi'ni açmıştır. Cemal Emden eczane eczacılığının yanında çok yönlü çalışmalarda bulunarak kendisini unutulmaz kılmayı başarmıştır. 1943 yılında Dr. S.J. Becarano ile birlikte *Pratik Tıbbi Formüller* kitabını hazırlamıştır. 1953-1956 yılları arasında Kayseri'de Sümer Tıbbi Müstahzarat Laboratuvarı'nı kurmuş ve Bakanlık ruhsatlı 50'den fazla preparat hazırlamıştır. 1956-1971 yıllarında ise Sümer Eczanesi olarak hizmetini sürdürmüştür.

Bu çalışmada 1954-1958 yılları arasındaki döneme ait Sümer Eczanesi Uyuşturucu İlaç Kayıt Defteri incelenmiştir. Defterde doktorun adı, reçetede ilaçlar, ilacın formu ve miktarına ait bilgiler bulunmaktadır. Veriler doktorların branşlarına göre gruplandırılmıştır. Kayıt defterinde 18 adet uyuşturucu müstahzar bulunmaktadır. İlaçlar ampul, pudra ve tablet formlarındadır. O yıllarda ilaç hammaddesindeki büyük sıkıntılar sebebiyle sakkarin tabletlerin de kontrole tabii ilaçlar listesine eklendiği görülmüştür. Defterde reçetesi kayıtlı 37 doktordan 5'i dâhiliye uzmanı, 4'ü genel cerrah ve 5'i pratisyendir. Sonraki dönemlerde Sağlık Bakanı olan Vedat Ali Özkan, cumhuriyetin ilk kadın pediatri doktorlarından olan İclal Ataer, sonraki yıllarda İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü yapan Arif Akşehirlioğlu, diş hekimliğinin yanı sıra şiir ve edebiyatla ilgilenen Turhan Nesimi Küçükusta bu hekimlerden bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Cemal Emden, eczacılık tarihi, Kayseri, uyuşturucu ilaçlar

AN INVESTIGATION OF THE SUMER PHARMACY'S (KAYSERI) NARCOTIC DRUG RECORD BOOK (1954-1958)

Mehmet Cemaletdin Emden (1902-1976), owner and managing director of the Sumer Pharmacy (Kayseri) graduated from the School of Pharmacy in Istanbul in 1924, and specialized in chemistry in the following years. He made his internship in the pharmacy of Pharmacist Ethem Pertev. After deciding to serve in Anatolia, he operated a pharmacy between the years 1927-1932 in the Develi county of Kayseri, and later moved to city center in order to open the Sumer Pharmacy. Cemal Emden managed to make himself unforgettable by making multi-faceted studies beside being a community pharmacist. Together with Dr. S.J. Becarano, he wrote the *Practical Medical Formulary* in 1943. Between the years 1953-1956, he founded the Sumer Drugs Laboratory in Kayseri and prepared more than 50 drugs that were licensed by the Ministry of Health. Between the years 1956-1971, it continued to serve as the Sumer Pharmacy.

In this study, Sumer Pharmacy's Narcotic Drug Record Book that belongs to the period between 1954 and 1958, was examined. The information about names of doctors, drugs in prescriptions, their pharmaceutical forms and amount of the drug was considered. Related data were grouped according to the branches of doctors. There are 18 species of narcotic drugs in the Record Book. Drugs are in the forms of injection, powder and tablet. In those years, because of the great bothers in pharmaceutical raw materials, saccharin tablets were also added into the list of controlled drugs. Names of 5 internist, 4 general surgeon, 5 practitioner from a total of 37 doctors have been recorded. Vedat Ali Özkan, Minister of Health in subsequent periods; İclal Ataer, one of the first female pediatric doctors of Turkey; Arif Akşehirlioğlu, Head of Istanbul provincial directorate of Health in subsequent periods, and Turhan Nasimi Küçükusta, a dentist interested in poetry and literature are some of the these doctors.

Keywords: Cemal Emden, history of pharmacy, Kayseri, narcotic drugs